

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารเครือข่ายทุนในพื้นที่ด้วยหลักศาสนธรรมของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินการรับรู้ของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา 2) ศึกษากระบวนการพัฒนาเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณในการจัดกิจกรรมเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา และ 3) ศึกษาผลการสืบทอดพระพุทธศาสนาของเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารเครือข่ายทุนในพื้นที่ด้วยหลักศาสนธรรม โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยหลังจากการสร้างเครือข่ายทุนในพื้นที่ผ่านมาแล้ว 1 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นพุทธบริษัท 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับวัดอย่างสม่ำเสมอจำนวน 178 คน โดยมีผลสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารเครือข่ายทุนในพื้นที่ด้วยหลักศาสนธรรมของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินการรับรู้ของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารตามหลักศาสนธรรมของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการใช้หลักธรรมด้านอธิปไตยธรรมโม (การป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง)มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านธรรมธิปไตยโย (การใช้หลักธรรมเป็นที่ตั้ง) และด้านอิทธิบาทธรรมโม (การทำงานที่ดีให้สำเร็จตามความประสงค์) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. กระบวนการพัฒนาเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณ พบว่ามี 3 หลักการที่สำคัญคือ 1) “หลักความเท่าเทียมและเป็นอิสระ” เครือข่ายที่เกิดขึ้นนี้เป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลในพื้นที่รอบๆวัด เป็นคนในชุมชน และมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกันหรือ อาศัยความเป็นเครือญาติ 2) “หลักการสื่อสาร” จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และโปร่งใสภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน 3) “หลักการรวมกลุ่ม” มาร่วมกลุ่มด้วยความเต็มใจ มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สร้างเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง

3. ผลการสืบทอดพระพุทธศาสนาของเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณ พบว่า มีการประสานงานในการสืบทอดพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท 4 ในแต่ละเครือข่ายมีจำนวนมากขึ้น

ร้อยละ 29.92 และมีอุบาสกอุบาสิกาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดอย่างต่อเนื่องมากขึ้น ร้อยละ 26.66

การอภิปรายผล

การสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารเครือข่ายทุนในพื้นที่ด้วยหลัก ศาสนธรรมของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประเมินการรับรู้ของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารตามหลักศาสนาธรรมของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการใช้หลักธรรมด้านอธิปไตยธรรมโม (การป้องกันความเสื่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านธรรมธิปไตยโย (การใช้หลักธรรมเป็นที่ตั้ง) และด้านอิทธิบาทธรรมโม (การทำงานที่ดีให้สำเร็จตามความประสงค์) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะ หลักธรรมที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการบริหารเครือข่ายทุนในพื้นที่นั้น เป็นหลักธรรม 5 ประการ ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์มาจากการดำเนินชีวิตในสมณเพศของตนเอง ประมวลเข้ากับหลักการของธรรมะข้อต่างๆ ที่ได้ปฏิบัติมาตลอดระยะเวลา 20 ปีของการเป็นเจ้าของอาวาส ผู้วิจัยให้ชื่อรูปแบบการบริหาร “วัด” ในการวิจัยครั้งนี้ว่า “ปญจติฎฐณญาณ” ตามความหมายของคำบาลีนี้ หมายถึง ฐานะที่ดำรงอยู่ด้วยหลักธรรม 5 ประการ ซึ่งประกอบด้วย 1) ธมมาธิปไตยโย หมายถึง การถือธรรมเป็นใหญ่ 2) อธิปไตยธรรมโม หมายถึง การป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง 3) วุตตสมปนโน หมายถึง ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักศีลธรรม 4) อิทธิบาทธรรมโม หมายถึง การทำงานด้วยความตั้งใจ และ 5) สงคหตถุธรรมโม หมายถึง ธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของบุคคล หลักธรรมทั้ง 5 นี้ ผู้วิจัยเชื่อว่าเมื่อพุทธศาสนิกชนปฏิบัติเป็นเนืองนิตย์ และนำมาเป็นวิถีการปฏิบัติตนที่ดีของพุทธศาสนิกชนต่ออย่างยั่งยืน โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ของวัดแล้วนั้นคือการสืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแน่นอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาจรรุญ อภิธมมจิตโต (2562) ทำการวิจัยเรื่องหลักธรรมเพื่อการบริหารตน บริหารคน และบริหารงาน ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมนั้นมีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องคุณธรรมความดี ความงาม และความสุภาพ เป็นการกำหนดคุณค่าของแนวทางมาตรฐานความประพฤติเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อกันด้วยการปลูกฝังลักษณะนิสัยในตนเองไปจนถึงการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งพระพุทธศาสนาถือว่า สังคมเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้ทุกคนมีโอกาสอันเท่าเทียมกันที่จะพัฒนาตนเอง และเข้าถึงประโยชน์สุขได้มากที่สุด เพราะฉะนั้น การดำเนินชีวิตที่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตน บุคคลรอบข้าง ญาติมิตร เพื่อนร่วมงาน จึงจำเป็นต้องมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ เพื่อเกื้อหนุนจุดหมายที่ตั้งไว้ และเพื่อบรรลุประโยชน์สุขของชีวิตไปตามลำดับขั้นอันเหมาะสม และงานวิจัยของ ชีรพงษ์ บุญรักษา (2550) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารองค์การด้วยหลักธรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากการนำเสนอแนวทางในการประยุกต์หลักธรรม เพื่อใช้ในการบริหารองค์การสำหรับผู้บริหารจะเห็นได้ว่า หากผู้บริหารองค์การสามารถน้อมนำหลักธรรมทั้ง 4 หมวด มาประยุกต์อย่างถูกต้อง นำมาปฏิบัติอย่างจริงจัง คือ มีความคิดที่ถูกต้อง มีความรอบรู้ มีพลังภายในตน และมุ่งทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อเพื่อร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา คือได้รับความสบายใจ ได้รับความอบอุ่นจากผู้บริหาร ได้รับความช่วยเหลือ และการสนับสนุนที่ตรง

จุดที่เหมาะสม อย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเพราะจะได้รับการอุทิศตนทำงานเพื่อองค์กรอย่างเต็มกำลังความสามารถจากบุคลากร ส่งผลให้เกิดการพัฒนาในคุณภาพสินค้า บริการ และรวมถึงการดำเนินการต่างๆ ขององค์กร เกิดประโยชน์ต่อตัวของผู้บริหารเอง คือได้รับความเลื่อมใสศรัทธา ได้รับความรักความร่วมมือ การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา และงานที่รับผิดชอบ คือการบริหาร การนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็จะสามารถประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้

2. กระบวนการพัฒนาเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณ พบว่ามี 3 หลักการที่สำคัญคือ 1) “หลักความเท่าเทียมและเป็นอิสระ” เครือข่ายที่เกิดขึ้นนี้เป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลในพื้นที่รอบๆวัด เป็นคนในชุมชน และมีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกันหรือ อาศัยความเป็นเครือญาติ 2) “หลักการสื่อสาร” จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงที่ทันสมัย เป็นปัจจุบัน และโปร่งใสมากที่สุดพื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน 3) “หลักการรวมกลุ่ม” มาร่วมกลุ่มด้วยความเต็มใจ มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สร้างเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างเข้มแข็ง ทั้งนี้เพราะ เกิดจากการสนทนากลุ่มโดยมีตัวแทนของแต่ละเครือข่ายระดมสมอง และสะท้อนคิดเกี่ยวกับหลักการสำคัญของการเกิดขึ้นของกลุ่มต่างๆ จนมาเป็น “กลุ่ม” และให้ชื่อว่า “เครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณ” สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ์ ขวัญนาถ (2559 : 59) ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาบทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนา ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1) พัฒนาการของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่ เครือข่ายพระสงฆ์ นักพัฒนามีพัฒนาการการทำงานก่อตั้งของเครือข่าย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะแรก เป็นช่วงก่อนการก่อตั้ง เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา พระสงฆ์นักพัฒนาส่วนใหญ่ทำงานในลักษณะปัจเจก การทำงานขาดการสนับสนุนจากองค์กร หรือคณะสงฆ์ปกครอง ขาดความชัดเจนในกระบวนการและประเด็นการทำงาน ขาดการถอดบทเรียนการเรียนรู้และขาดการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย ขาดการประชาสัมพันธ์ ระยะที่สอง เป็นช่วงก่อตั้งเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา มีพัฒนาการ การก่อเกิดเครือข่ายในลักษณะเป็นเครือข่าย วิวัฒนาการ คือ เป็นการถือกำเนิดโดยไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติตั้งแต่แรก และไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งโดยตรง แต่มีกระบวนการพัฒนาผสมผสานอยู่ ถูกจุดประกาย ความคิดจากภายนอก สร้างพันธสัญญาเป็นเครือข่ายช่วยเหลือกัน ระยะที่สาม เป็นช่วงการเติบโต หลังจากการก่อตั้ง มีการดำเนินงาน โดยรูปแบบเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรมเป็นหลัก โดยอาศัยการทำงานของส่วนงาน กองเลขานุการ ที่พัฒนาเกิดขึ้น คือ สถาบันโพธิยาลัย และพัฒนาการระยะที่สี่ คือ การดำเนินงานพัฒนาการช่วงปัจจุบัน เครือข่ายพระสงฆ์ที่มีความเชื่อและอุดมการณ์เดียวกันในการสร้างชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข โดยอาศัยหลักพุทธธรรมนำปัญญามาใช้บูรณาการดำเนินงานของเครือข่ายฯ และการดำเนินงานเกิดเป็นรูปธรรม เป็นเชิงประจักษ์มากขึ้น 2) ทักษะของพระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา พระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปีและเป็นพระเถระ มีพรรษา 10 พรรษขึ้นไป ส่วนการศึกษาภาคสามัญ ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาธรรม 3 ส่วน ตำแหน่งทางคณะสงฆ์นั้น ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์ อำเภอกันที่สังกัดสัดส่วนเท่ากัน ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับเครือข่าย

พระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่ และมีระยะเวลาที่ เข้าร่วมกิจกรรมระยะเวลาตั้งแต่ 1-5 ปี เป็นหลักและทัศนคติของพระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา พบว่า มีทัศนคติต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ในด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของ ประชาชนในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมช่วยเหลือ/บรรเทาทุกข์และด้าน การศึกษา ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ตลอดจนด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มีบทบาทต่อการทำงานของเครือข่าย พระสงฆ์นักพัฒนา มีทัศนคติต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้คือ เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ควรมีการประชุม พบปะ แลกเปลี่ยน ประสบการณ์และองค์ความรู้ให้สม่ำเสมอ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ของสมาชิก และให้เกิดประสิทธิภาพ ต่อการดำเนินงานของเครือข่าย ตลอดจนเครือข่ายพระสงฆ์ควรจัดทำระบบฐานข้อมูล ประวัติและ ผลงานของพระสงฆ์นักพัฒนาที่เป็นปัจจุบัน และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและ ติดต่อสื่อสารกัน และคณะสงฆ์ควรให้การสนับสนุนพระสงฆ์นักพัฒนาที่มีผลงานโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับ โดยถวายรางวัลหรือการประกาศเกียรติคุณในการทำงานเพื่อสังคม เพื่อสร้างขวัญและ กำลังใจให้แก่พระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งควรมีการติดตาม ให้คำปรึกษา แนะนำแก่สมาชิกในเครือข่าย พระสงฆ์นักพัฒนา รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์อยู่เสมอ เพื่อให้การดำเนินงาน ของสมาชิกในเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อต่างๆ ควรมีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ให้เป็นที่รู้จักของสาธารณะมากกว่าปัจจุบัน

3. ผลการสืบทอดพระพุทธศาสนาของเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัดทองนพคุณ พบว่า มี การประสานงานในการสืบทอดพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท 4 ในแต่ละเครือข่ายมีจำนวนมากขึ้น ร้อยละ 29.92 และมีอุบาสกอุบาสิกาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดอย่างต่อเนื่องมากขึ้น ร้อยละ 26.66 ทั้งนี้เพราะ การสืบทอดพระพุทธศาสนามีการเปลี่ยนใน 2 มิติ คือ 1) มิติเชิงปริมาณ จำนวน พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่มาร่วมกิจกรรมของวัดเพิ่มขึ้น จำนวนมาก จำนวนที่เพิ่มขึ้น มากที่สุด คือ สมาชิกของเครือข่ายต่างๆ ผลการสืบทอดพระพุทธศาสนาของเครือข่ายทุนในพื้นที่ของวัด ทองนพคุณ โดยในแต่ละเครือข่ายมีจำนวนมากขึ้นร้อยละ 29.92 และมีอุบาสกอุบาสิกาเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมของวัดอย่างต่อเนื่องมากขึ้น ร้อยละ 26.66 2) มิติเชิงคุณภาพ พฤติกรรมของผู้ที่เข้าร่วม กิจกรรมของวัด ในกลุ่มบุคคลทั่วไปปฏิบัติตน อยู่ในหลักศีลธรรมของคฤหัสถ์สูงขึ้น กลุ่มอุบาสก อุบาสิกา สามารถยกระดับจิตของตนนำไปสู่ความสงบสุขแห่งธรรมมากขึ้น และในกลุ่มของพระภิกษุ สามเณร สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สาธุชน มีความรู้หลักธรรม ปฏิบัติตนสมควรแก่เพศ สมณ และสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระครูสมุห์ วรวิทย์ ภาสุโก (มปป.) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพระสงฆ์กับการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนวัดสามชุก ผังตะวันตก และผังตะวันออก การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและหลักธรรมในการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งตามหลักพระพุทธศาสนา และ 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการเสริมสร้าง ชุมชนเข้มแข็งของชุมชนวัดสามชุกผังตะวันตกและผังตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ความเข้มแข็งของ ชุมชน มีพื้นฐานของความมีจิตสำนึกที่ต้องการจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ที่จะแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความสามัคคี ชุมชนสามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหา และตัดสินใจเลือก

นำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้สำเร็จพัฒนา ไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสามารถที่พึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชนสามชุกฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออกนั้น นับว่ามีความเข้มแข็งเป็นอย่างยิ่ง คนในชุมชนมีความรักสามัคคีในการอนุรักษ์ตลาดร้อยปี ซึ่งเป็นศูนย์รวมวิถีชีวิตของคนในชุมชน ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์เป็นศูนย์รวมของความศรัทธา ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนกิจการต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้คนในชุมชนเกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อีกทั้ง doi: 10.14456/jmcpupeace. 2016.45 วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 4 ฉบับพิเศษ 271 ยังทำหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาจิตใจของคนในชุมชนให้เข้มแข็ง และได้พัฒนาต้นกล้า หรือเยาวชนของชุมชนเป็นคนดีศรีสุพรรณ ซึ่งนับว่าพระสงฆ์นอกจากจะส่งเสริมความเข้มแข็งของคนในชุมชนแล้วยังได้บ่มเพาะปูพื้นฐานให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ มีความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ สามารถสืบสานวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชุมชนให้เข้มแข็งสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการทดลองกรรมการบริหารเครือข่ายทุนในพื้นที่ด้วยหลักศาสนธรรม ของวัดทองนพคุณ อ.เมือง จ.เพชรบุรี ในการนำผลการทดลองไปใช้ ดังนี้
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายในท้องถิ่นโดยใช้ทุนในพื้นที่สามารถการสืบทอดพระพุทธศาสนาได้ และส่งผลต่อการเห็นคุณค่าด้านอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเมืองเพชรบุรี ดังนั้นในการสร้างและพัฒนาเครือข่าย ควรมีการสำรวจเครือข่ายต่าง ๆ หรือแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ที่สามารถการสืบทอดพระพุทธศาสนาในวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรีก่อน จากนั้นสร้างเครือข่ายในท้องถิ่นที่เป็นแนวร่วมเดียวกันที่ร่วมคิดร่วมดำเนินการกิจกรรมอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาแก่ชุมชน สำหรับเครือข่ายที่สร้างขึ้นนั้น ควรมีการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายร่วมด้วย เพื่อให้เครือข่ายได้มีแนวคิดประสบการณ์ใหม่ในการพัฒนาตนเองให้เข้มแข็ง เพื่อจะการสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป

2. จากผลการศึกษานี้วัดทองนพคุณได้เครือข่ายทุนในพื้นที่เป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งจำนวน 13 เครือข่าย เพื่อการทำงานที่สอดประสานกันโดยยึดหลักศาสนธรรมของวัดทองนพคุณ

3. จากการศึกษานี้มีจำนวนพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่เข้ามาร่วมกิจกรรมของวัดมากขึ้น จากการประชาสัมพันธ์ของทางวัด ทำให้วัดและประชาชนได้ใกล้ชิดกันมากขึ้น นอกจากการทำบุญในวันพระ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายทุนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมด้านอื่นๆ อีก ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่และส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง